

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

676

C

26

676 C26

676

TAALONDERWIJS.

HANDLEIDING MET OEFENINGEN

VOOR DE LAGERE SCHOOL,

DOOR

N. BROUWER.

Oefeningen I^A.

C

PURMERENDE,
J. MUUSSES & Co.

1881

26

Bij J. MUUSSES & Co. te Purmerende, is verschenen:

SCHOOLGEZANG.

Handleiding bij het onderwijs in den Zang op de lagere school,

LEERBOEK

VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS EN ONDERWIJZERESSEN.

Naar het Engelsch van

JOHN HULLAH.

BEWERKT DOOR

F. GEDIKING,

Hoofdonderwijzer te 's-Gravenhage.

Prijs in linnen band. . . . f 2.25.

Ik heb in langen tijd geen leerboek in handen gekregen, dat zoo duidelijk en alles omvattend zegt, wat het meent te moeten zeggen; de practische engelsche geest straalt overal door. In hoever de bewerker daartoe heeft bijgedragen, vermag ik niet te beoordeelen, daar mij het oorspronkelijke niet bekend is; ik meen echter op grond van persoonlijke ondervinding, omtrent hetgeen de heer Gediking van de muziek weet, en de wijze waarop hij die kennis in toepassing brengt, te mogen aannemen, dat hij niet alleen de bewerker is geweest, maar ook veel heeft ingelascht, wat hem gebleken is noodzaaklijk te zijn om te weten. Het is een genot op te merken, hoe alleen het noodige op de duidelijkste en beknopte wijze, die men zich kan voorstellen, wordt gezegd.

Geen beschouwingen, opmerkingen of wel aanhalingen van verschillende schrijvers over muziek vindt men hier, maar een volledig handboek, waarvan het gebruik stellig de beste vruchten zal dragen, vooral op de lagere scholen.

.
.
.
.

Nadat de schrijver uitvoerige mededeelingen over „tempo, sterkte en voordracht” heeft ten beste gegeven, besluit hij met eenige opmerkingen van practischen aard, die vooral den onderwijzer in de hogere afdelingen der volkschool van goeden dienst zullen zijn. Ik had daarbij nog wel eenige mededeelingen willen zien over de zangorganen en over de fouten, waaraan men zich bij het zingen veelal schuldig maakt. (Verkeerde ademhaling, keelgeluid,

TAALONDERWIJS.

HANDLEIDING MET OEFENINGEN

VOOR DE LAGERE SCHOOL,

DOOR

N. BROUWER.

OEFENINGEN IA.

PURMERENDE,
J. MUUSSES & Co.

1881.

REPRODUCED
FROM THE
ORIGINAL

1.

Dicteeren :

boek	zaal	pen
snoek	bloem	mier
vlek	strook	kwaal
smeer	arm	melk
doorn	plank	perk
spek	kring	zalm
vlerk	stroom	stam
scherm	trom	plein
broek	slak	kriek
jurk	scheur	kroon
schalm	pruik	streng
pluim	palm	kurk
kruk	dweil	walm
slang	straal	hark
zwerm	karn	psalm

schurk	pruim	tarw
troon	darm	hoorn
wang	kerk	kolk
klok	schrik	vonk
volk	vlok	sprong
klink	balk	vork
worm	vrek	merk
stang	spreuk	dolk
dirk	berm	olm

2.

Dicteeren :

hoed	spruit	pad
voet	kruid	kat
meid	vloed	fout
krijt	roet	goud
mand	pont	vat
kant	pond	bad
poot	mond	veld
brood	lont	stelt
koord	huid	lood
poort	kluit	kroot
staart	bord	tuit
paard	schort.	fluit
rib	want	tent

lip	pand	eend
tob	hout	prent
top	woud	band
klep	stad	kind
eb	mat	baard
wind	riet	markt
lint	lied	graat
brand	blad	zwaard
strand	lat	draad
kaart	pet	vriend
haard	bed	klant
schop	kwab	tand
grift	hand	cent
vest	kip	kleed
korst	schuit	aap
grond	taart	schrift
wand	hoofd	poot
zand	stip	schelp

3.

Maak de volgende woorden meervoudig.

Een boek,	drie boe-ken;	een muts,
paal		muur
huis		balk
veld		deur

pet
 schuur
 flesch
 zoon
 brief
 lamp
 kam
 naam
 druif
 vrucht
 visch
 paard
 punt
 tulp
 graat
 markt
 bos
 bij
 kaas

neus
 kaars
 laars
 cent
 glas
 musch
 dag
 week
 schaal
 schuif
 kies
 lip
 put
 zaag
 kaart
 bosch
 koets
 vrouw
 mof

4.

Dicteeren:

matroos
 tichel
 winkel

lepel
 kikker
 huzaar

anker
 broeder
 varken

kapper	schutter	bochel
emmer	bode	wekker
groente	trommel	dame
waker	stuiter	wagen
mossel	hamer	makker
kamer	zolder	winter
kachel	lantaarn	teeken
spijker	kwartel	mantel
gordijn	schilder	boender
akker	aker	radijs
konijn	schouder	wortel
haring	wafel	richel

5.

Maak de woorden van oef. 4 meervoudig.

6.

Schrijf de volgende woorden in het enkelvoud.

bladeren	beenen
halmen	tantes
kaarsen	bedden
zwanen	netten
toonen	ramen
boomen	zonen
raderen	dochters

ratten	sporen
hoenders	daken
emmers	steden
koeien	gewoonten
muren	flesschen
bedelaars	druiven
paden	turven
spelen	maten
varkens	katers
sleden	muizen
beenderen	nesten
tenten	schoten
stoven	havens
korven	glazen
bazen	baarzen
schollen	scholen

7.

Schrijf van de volgende woorden den verkleinvorm enkel- en meervoudig.

schaap	turf	dier
haan	worm	riem
kam	pil	ring
vertelling	visch	schaal
raam	nul	tang

koning	mond	touw
kooi	schel	kring
ham	halm	brief
hen	peen	scherm
paar	paard	taart
lamp	lam	man
mand	want	jongen
peer	knie	schip
woning	muts	vlam
schalm	kin	kind
lint	prent	pen

8.

De volgende woorden worden gedigteerd en door de leerlingen geschreven; mondeling wordt door hen in een zin gezegd, wat het woord beteekent.

Brandhout is hout om te branden.

(Een) Koffiekan
 Kolfbaan
 Jachthond
 Bloemsteel
 Mastbosch
 Handdoek
 Eindpaal
 Tabaksdoos

Brandklok
Schrijfboek
Waschmand
Strooppot
Wandkaart
Bierglas
Veldmuis
Vischnet
(De) Vischvangst
Hanglamp
Inktpot
Melkkan
Vruchtboom
Boomvrucht
Windvlaag
Rouwkleed
Schoenriem
Stadhuis
Huisdeur
Marktdag
Veemarkt
Schoolwerk
Breischool
Zondagschool
Kerkklok

Sneeuwstorm
 Bloemmarkt
 Schaafbank
 Oorring
 Vischschuit
 Houtduif
 Verfkwast
 Geldkist
 Vuistslag
 Drinkglas
 Vischgraat
 Haardstel

9.

Dicteeren:

vleugel	trommel	emmer
gieter	weenen	bloesem
koren	bezem	ezel
beugel	engel	troffel
schutter	zwager	meester
plager	adem	droesem
wasem	brasem	toren
binnen	draaien	molen
deken	hemel	bodem

10.

Dicteeren :

matig	hevig	zuinig
innig	havik	monnik
perzik	schielijk	vroolijk
heerlijk	kwalijk	bezig
rustig	droevig	weinig
leelijk	stemmig	mottig
guitig	dadelijk	waarlijk

11.

Dicteeren :

geluid	vreugde	warmte
bekwaam	gerust	broertje
jongske	tobbe	droogte
sterkte	groente	terug
geduld	berouw	moeite
begeerte	gedaante	genot

12.

Dicteeren :

huppelen	matigen	timmeren
teekenen	zaniken	rekenen
trommelen	schuifelen	sidderen
metselen	zuiveren	schoffelen

luisteren
buitelen

bedelen
klauteren

pruttelen
schommelen

13.

De volgende woorden worden gedichteerd en door de leerlingen geschreven; mondeling wordt door hen in een zin gezegd, wat het woord beteekent.

(Een) Watermolen is een molen, waardoor het water wordt weggemalen.

Brilleglas

Pennehouder

Korenveld

Straatlantaarn

Boekenkast

Winterkleed

Wandelstok

Touwladder

Molenas

Touwslagerij

Broodfabriek

Glasblazerij

Inktflesch

Botermarkt

Speelgoedwinkel

Katoenfabriek
Schoorsteenveger
Zwavelstok
Moddermolen
Oliekoek
Soepgroente
Erwtensoep
Mastbosch
Takkebos
Pennebos
Eikebosch
Reiszak
Rijswerk
Erwtenrijs
Rijstpelmolen
Rijstemeel
Wandkaart
Achterwand
Scheepswant
Vingerwant
Bakerspeld
Veerpont
Windwijzer
Tafelkleed
Overschoen

Boterspaan
 Torenklok
 Hagelbui
 Ovendweil
 Bovenhuis
 Tafellaken

14.

Om in te vullen:

Een ketting, waaraan het anker bevestigd is, heet een...

Een smid, die de paarden beslaat, wordt een.....
 genoemd.

Het nest van den ooievaar heet een.....

Een boom, waaraan appels groeien, heet een.....

Een tuin, waarin bloemen staan, heet een.....

Een kaart, waarop een land is afgebeeld, heet een...

De deur van de kamer is de.....

De trap, waarmee men naar den zolder gaat, is de...

De trap, die ons in den kelder voert, is de.....

Een brug, die opgedraaid kan worden, heet een....

Een brug, die opgehaald wordt om haar te openen,
 heet een.....

De kruik, waarin Moeder olie laat halen, is de....

Een boek, dat dient om er in te schrijven, heet een....

Een jas, die 's winters over de andere kleêren ge-
 dragen wordt, is een.....

Een mantel, die ons voor den regen moet beschermen, is een.....

Een mes, dat gebruikt wordt om iemand te scheren, is een.....

Een pot, waarin het vuur wordt uitgedoofd, heet een....

De kar, waarin de asch wordt opgehaald, is de....

Een herder, die op schapen moet passen, is een....

Een jurk, die alleen 's zomers gedragen wordt, is een....

Een werf, waar schepen getimmerd worden, is een....

Demarkt, waar boter en kaas wordt verkocht, heet de...

Een spuit, die dient om brand te blusschen, heet een....

Een raam, dat opgeschoven kan worden, heet een....

Een pan, waarin vleesch gebraden wordt, is een....

Een doosje, waarin lepeltjes geborgen worden, heet een

Een man, die boeken drukt, wordt een.....genoemd.

Een kleed, dat op tafel ligt, heet een.....

Een knecht van een verver heet een.....

Een meid, die bij andere menschen dient, is een....

Een pit uit een kers, is een.....

Een pen, die gebruikt wordt om mee te teekenen, is een.....

Een bord, waarop in de school geschreven wordt, is een

Een jongen, die de school bezoekt, is een.....

Een fabriek, waar zout bereid wordt, is een.....

Een fabriek, waar zeep gemaakt wordt, is een.....

Een mes, dat de slager gebruikt om vleesch te hakken, is een.....

Een goot, die dient om het water van het dak op te vangen, heet een.....

Een pijp, waaruit tabak gerookt wordt, noemt men een...

Papier, waarop geschreven kan worden, heet.....

Papier, waarop brieven geschreven kunnen worden, heet.....

15.

Maak samengestelde woorden, waarvan het laatste lid is:

Papier	Klok	Huis
Mes	Deur	Boek
Koker	Molen	Mand
Flesch	Muur	Vork
Poort	Schuit	Steel
Bak	Touw	Glas
Kan	Slot	Jas
Kruik	Naald	Brug
Trap	Boom	Hok
Kom	Melk	Doos
Zak	Pan	Doek
Stoel	Schoen	Lepel

b. v. Papier

Vloepapier
 Schrijfpapier
 Pakpapier

Stroopapier
 Postpapier
 Scheurpapier enz.

Klok

Torenklok
 Huisklok
 Avondklok

Kerkklok
 Poortklok
 Brandklok enz.

Huis

Stadhuis
 Woonhuis
 Spuithuis

Weeshuis
 Werkhuis
 Voorhuis enz.

Mes

Scheermes
 Tafelmес
 Vleeschmes

Broodmes
 Hakmes
 Snoeimес enz.

Deur

Schooldeur
 Voordeur
 Kelderdeur

Kamerdeur
 Buitendeur
 Trapdeur enz.

Boek

Schrijfboek
 Rekenboek
 Teekenboek

Leesboek
 Prentenboek
 Lesboek

Koker

Inktkoker

Pijlkoker

Naaldenkoker

Griftenkoker

Penseelkoker

Sigarenkoker enz.

Molen

Watermolen

Houtzaagmolen

Moddermolen

Oliemolen

Korenmolen

Chocolaadmolen enz.

Mondeling in een zin uitdrukken, wat elk woord be-
teekent.

16.

Maak samengestelde woorden, waarvan het eerste
lid is:

Kerk

Tuin

Inkt

Hang

Vleesch

Teeken

Turf

IJzer

Boek

Scheer

Wind

Slaap

Schrijf

School

Hand

Eet

Drink

Glas

Sleutel

Olie

Geld

Zolder

Kachel

Naai

Water

Brei

Visch

Brood

Melk

Papier

Touw

Kijk

Huis

Schuur

Kelder

Vuur

Kerk

Kerktoeren

Kerkdeur

Kerkhof

Kerkklok

Kerkraam

Kerkuil enz.

Schrijf

Schrijftafel

Schrijfpen

Schrijfles

Schrijfpapier

Schrijfinkt

Schrijflessenaar enz.

Water

Watermolen

Waterdruppel

Waterkan

Waterton

Wateremmer

Waterketel enz.

Tuin

Tuinman

Tuinbank

Tuinhuis

Tuintafel

Tuindeur

Tuinboon enz.

School

Schooldeur

Schoolboek

Schoolplein

Schoolbank

Schoolmeester

Schoolboek enz.

Brei

Breikous

Breikatoen

Breivrouw

Breimand

Breischool

Breipen enz.

Inkt

Inktflesch

Inktpot

Inktkoker

Inktkruik

Inktvlek

Inktlap enz.

Hand

Handdoek

Handwijzer

Handschoen

Handboog

Handwagen

Handwerk enz.

Mondeling in een zin uitdrukken, wat elk woord beteekent.

17.

Dicteeren :

Water en melk is een gezonde drank. — Moeder doet olie en azijn over de sla. — Tot de hoenders behooren kippen en pauwen. Eenden, ganzen en zwanen zijn zwemvogels. — Paarden lusten gaarne haver. — De huzaren rijden te paard; andere soldaten gaan te voet. — De visschen zwemmen in het water; de schepen varen er door. — Een week heeft zeven dagen; Dinsdag is de derde en Zaterdag de laatste dag. — Flesschen worden van glas geblazen; het gebouw, waarin de glasblazer werkt, heet een glasblazerij. — In den schemeravond maken wij dikwijls muziek; ik speel op de viool en mijn zusje op de piano. — Te

Katwijk liggen veel vischschuiten aan het strand. — De honden blaffen, de duiven kirren, de vogels zingen, de paarden hinniken, de ezels balken, de muizen piepen, de musschen sjilpen, de hanen kraaien en de kippen kakelen. — Men gebruikt stroopapier om waren in te pakken. — De timmerlieden gebruiken hammers, schaven, zagen en nog andere gereedschappen. — Van de henniplant maakt men touw, zeildoek en zwavelstokken. — Linnen maakt men van vlas. — De muren van onze kamer zijn met behangselpapier beplakt. — De landman brengt in den herfst de vruchten van het land in de schuur. — Als wij ons wasschen, gebruiken wij een handdoek. — Rupsen veranderen in vlin- ders; eerst kruipen zij en naderhand vliegen zij. — Met de rasp maken wij de kaas fijn. — Zalm en elft zijn lekkere visschen. — Het jonge paardje eet malsche klaver. — In onzen tuin groeit zuring, spinazie, ra- dijs en porselein. — Erwtten en boonen zijn een ge- zond voedsel. — Aardappelen en vleesch lusten wij ook wel. — Op de kermis eten wij somtijds heerlijke, dikke wafels. — Hebt gij wel eens zeepbellen geblazen?

18.

Om in te vullen:

Een berg is hoog

De boom is

Het ijzer is
 Een sneeuwvlok is
 De hond is
 De schaar is
 De bloem is
 Het geluid is
 De pomp is
 De zolder is
 Het mes is
 Het potlood is
 De tijger is
 De teekening is
 De zonneschijn is

Het schrift is
 De wind is
 De regen is
 De worm is
 De olifant is
 Azijn is
 De liniaal is
 De sleutel is
 Een speld is
 Tabak is
 De inkt is
 De winter is
 De stroopkan is

19.

Om in te vullen:

Een berg is niet vroolijk
 Het ijzer is niet
 Een sneeuwvlok is niet
 De hond is niet
 De schaar is niet
 De bloem is niet
 Het geluid is niet
 De pomp is niet
 De zolder is niet

De boom is niet
 Het schrift is niet
 De wind is niet
 De regen is niet
 De worm is niet
 De olifant is niet
 Azijn is niet
 De liniaal is niet
 De sleutel is niet

Het mes is niet	Een speld is niet
Het potlood is niet	Tabak is niet
De tijger is niet	De inkt is niet
De teekening is niet	De winter is niet
De zonneschijn is niet	De stroopkan is niet

20.

Gebruik de bijvoeglijke naamwoorden in de zinnen van oef. 18 vóór het zelfstandig naamwoord, b. v.:

Een berg is hoog	Een hooge berg
Het ijzer is hard	Het harde ijzer

21.

Om in te vullen:

Het vlugge	paard draaft door de weide.
De	hond bewaakt het huis.
Mijn	vriend is gestorven.
De	pen krast over het papier.
De	lamp brandt slecht.
De	leeuw brult.
De	wind schudt de boomen.
De	peer smaakt lekker.
Een	appel is wrang.
	visschen worden groot.
Een	jongen wordt geprezen.

Het meisje verdient straf.
 De haan kraait vroeg in den morgen.
 De kou doet het water bevriezen.
 Een jas beschermt ons voor de kou.
 De kat loert op de muizen.
 Een jurk staat netjes.
 De tafel rust op één poot.
 Het mes is gevaarlijk.
 Het kind kan nog niet loopen.
 Die man springt op krukken.
 Een roos versiert den tuin.
 De pauw pronkt met zijn veëren.
 Het kind doet niemand kwaad.

22.

Om in te vullen:

Het konijn heeft scherpe tanden.	
Aardbeziën zijn	vruchten.
Spinazie is een	groente.
Melk is een	drank.
's Zomers hebben wij	dagen.
Aan roet is een	smaak.
In mijn boek staan	prentjes.
De pen heeft een	punt.
Mijn zusje heeft een	pop.

Mijn vader is mijn	vriend.
Jenever is een	drank.
Petroleum is een	brandstof.
Onze lamp geeft	licht.
Het viooltje heeft een	kleur.
De leeuw is een	dier.
Ik houd veel van de	lente.
De meester schrijft op het	bord.
Het schaap is een	beest.
Bij den herder loopt een	hond.
In den winter dragen wij	kleëren.
Ik schrijf graag met een	pen.
Mijn vader rookt uit een	pijp.
Mijn broertje is een	babbelaar.
In een perzik zit een	pit.

23.

Om in te vullen:

Men kan zoo lui	zijn als een varken.
” ” ” dom	” ”
” ” ” moe	” ”
” ” ” doof	” ”
” ” ” dapper	” ”
Iets ” ” rond	” ”
” ” ” scherp	” ”

Iets kan zoo hard		zijn als
” ” ”	slap	” ”
” ” ”	buigzaam	” ”
” ” ”	recht	” ”
” ” ”	taai	” ”
” ” ”	vet	” ”
” ” ”	glad	” ”
” ” ”	sterk	” ”
” ” ”	groen	” ”
” ” ”	bitter	” ”
” ” ”	zuur	” ”
Men ” ”	vlug	” ”
” ” ”	vrij	” ”
” ” ”	frisch	” ”
” ” ”	rijk	” ”
” ” ”	zwart	” ”
” ” ”	trotsch	” ”

29.

Om in te vullen:

De koe is	zwaarder dan het schaap.
Jan is	dan zijn broeder.
IJzer is	dan hout.
De toren is	dan de kerk.
Goud is	dan zilver.

De zomer is	dan de winter.
Een stad is	dan een dorp.
De zee is	dan een sloot.
De stam is	dan de tak.
De spiegel is	dan de muur.
De naald is	dan de speld.
Het mes is	dan de schaar.
De stok is	dan de hoepel.
Melk is	dan brandewijn.
Loopen is	dan schaatsenrijden.
Rivierwater is	dan zeewater.
De gracht is	dan de rivier.
Een rok is	dan een hemd.
De dag is	dan de nacht.
Een storm is	dan een koelte.
Een gelapt kleed staat	dan een versleten.
Een strooien hoed is	dan een vilten.
Een pen is	dan een potlood.
Een rijksdaalder is	dan een gulden.

25.

Om in te vullen:

De koe is zwaarder dan het schaap.

Het schaap is lichter dan de koe.

enz., met de zinnen van de vorige oefening.

26.

Schrijf het tegenovergestelde op van :

Het huis is hoog. Het huis is laag.

Het brood is duur.

De tak is dik.

Het kind is oud.

Het boek is oud.

Het brood is oud.

De jongen is blij.

De sloot is breed.

Het kind is zoet.

De amandel is zoet.

De appel is zoet.

Het water is vuil.

Die man is gierig.

De ezel is traag.

De man is wijs.

Het hout is krom.

Het geld is nuttig.

Het vleesch is vet.

De ton is vol.

Het deuntje is mooi.

Mijn jas is nauw.

De lucht is helder.

Het laken is fijn.
 Het mes is scherp.
 De punt is scherp.

27.

Gebruik de volgende bijvoeglijke naamwoorden in drie zinnen als:

Jan is oud, Willem is ouder, Piet is het oudst.

duur	schoon
fraai	nuttig
lui	scherp
diep	dwaas
wijs	warm
droog	vochtig
blank	zwaar
helder	droevig
braaf	nieuw
kaal	kort
plat	goed
valsch	boos
koud	klein

28.

Om in te vullen:

De deur is hooger

het raam.

Vader is even oud

Moeder.

Laken is

dan linnen.

Onze kat is	als de zijne.
Een olifant is	dan een konijn.
Oude aardappelen zijn	als nieuwe.
Katoen is niet zoo duur	zijde.
Een lamp geeft beter licht	een kaars.
De zomer is aangenamer	de winter.
Mijn oom is niet	als mijn grootvader.
De bek van den ooievaar is	dan die van een musch.
De zee is grooter	een rivier.
Een ijzeren hek is	dan een houten.
Lauw water is	als koud.
Voor kinderen is koud water gezonder	koffie of thee.
In den herfst is de dag even lang	de nacht.
Koper is niet zoo hard	ijzer.
Versch vleesch is	dan oudbakken.
De warmte van de zon is	dan die van de kachel.
De pooten van den haan zijn	dan die van de eend.
Perziken zijn	abrikozen.
Tarwebrood is	wittebrood.
Een goudsmid heeft een	beroep
schoorsteenveger.	een
Karnemelk is niet zoo	zoetemelk.

29.

Om in te vullen:

De roos is een bloem.

Valschheid is een

De zomer is een	Eerlijkheid is een
De hond is een	Schaatsenrijden is een
De spreekw is een	Wijn is een
De jas is een	De koe is een
Melk is een	De leeuw is een
De eik is een	De ooievaar is een
De kers is een	Een rijksdaalder is een
De kerk is een	Zeep is een
De inkt is een	Een vlieg is een
Het vest is een	Het roodvonk is een
Brood is een	Olie is een
Turf is een	Een stoomboot is een
Een orgel is een	Een courant is een
De hoed is een	Een metselaar is een
De verver is een	Een Franschman is een
Een tafel is een	Mijn grootmoeder is de
Een schuit is een	Een doekspeld is een
Mijn oom is een	De burgemeester is
De voet is een	Januari is
De snoek is een	Oudejaarsavond is
De musch is een	Een drankje is
De eend is een	Lood is
Een appelboom is een	De 6 December is

30.

Om in te vullen:

Bier is een drank.	is een ambachtsman.
is een metaal.	is een plant.
is een vogel.	is een roofvogel.
is een visch.	is een huisdier.
is een zoogdier.	is een insekt.
is een jaargetijde.	is een kleedingstuk.
is een bloem.	is een schoeisel.
is een spijs.	is een geldstuk.
is een zuster van mijn moeder.	is een boom.
is een werktuig.	is een geneesmiddel.
is een sieraad.	is een brandstof.
is een meubel.	is een vervoermiddel.
is een zeevisch.	is een ondeugd.
is een zwemvogel.	is een ziekte.
is een gebouw.	is een maand.
is een vrucht.	is een hemellichaam.
is een vruchtboom.	is een schoolmeubel.
is een boomvrucht.	is een hoofddekseel.
is een wapen.	is een bergplaats.
is een lichaamsdeel.	is een stof.
is een grijsaard.	is een natuurvoortbrengsel.
is een muziekinstrument.	is een verscheurend dier.

is een knaagdier. is een wintervermaak.
 is een zoon van mijn oom. is de vader van mijn vader.

31.

Maak, zoo mogelijk, bij elken zin van oef. 29 en 30 een tweeden zin, die alleen in het eerste woord verschilt, en vereenig die twee zinnen tot één zin, b.v.:

De roos is een bloem; het viooltje is een bloem.

De roos en het viooltje zijn bloemen.

Bier is een drank; wijn is een drank.

Bier en wijn zijn dranken.

32.

Maak de zinnen van oef. 29 en 30 meervoudig, als zij hiervoor vatbaar zijn, b. v.:

De roos is een bloem. De rozen zijn bloemen.

De spreeuw is een vogel. De spreeuwen zijn vogels.

33.

Onderstreep in de volgende zinnen het werkwoord.

De hond blaft.

Waar loopt Jan?

Vliegt de vogel snel?

Morgen koopt Moeder kersen.

Kersen lust mijn zusje wel.

's Morgens ga ik naar de school.
Al die boeken leest mijn vader.
In den ketel kookt Moeder water.
Er staan honderd koeien op de markt.
Waar haalt de boer de melk vandaan?
In den winter brandt de kachel.
De ooievaars verlaten ons in den zomer.
Den leeuw noemt men den koning der dieren.
Er zwemmen visschen in de zee.
Lange dagen brengt ons de zomer.
Den zomer brengt die rijke heer op het land door.
Wat maakt de smid van ijzer?
Van goud worden sieraden gemaakt.
In Januari vier ik mijn verjaardag.
Dan komen mijn vriendjes bij mij.
Licht en warmte krijgen wij van de zon.
Wanneer worden de aardbeien geplukt?
De winter geeft ons veel vermaak.
De jager vangt een haas.
Overmorgen ga ik naar Amsterdam.
In den tuin speelt mijn broertje.
Onze poes snoept van de melk.
Krijgt zij dan straf?
In den kelder bewaart Moeder de boter.
Aardappelen worden in de pan gebakken.

Gisteren hielp ik hem aan zijn werk.

Wij lusten gaarne appelen en peren.

Hoeveel kosten zij?

Boter en kaas levert de melkboer.

Woont hij naast u?

Onze meid kookt het theewater.

Taartjes lust gij zeker wel.

Gelooft gij dit verhaaltje?

Gisteren hoorde ik een nachtegaal.

's Avonds komt de maan op.

Krijt wordt uit de bergen gehaald.

Zwart krijt gebruikt de teekenmeester.

Waarmee schrijft gij?

De oogst geeft den boer veel drukte.

Bevalt u het gezang?

34.

Wijs in de zinnen van oef. 33 het werkwoord en het onderwerp aan.

35.

Om mondeling in te vullen en schriftelijk in het meervoud over te brengen.

De naaister naait; de naaisters naaien.

De verver

De metselaar
 De timmerman
 De schilder
 De smid
 De werkster
 De dokter
 De koe
 Het paard
 De ezel
 De geit
 De hond
 De kat
 De haan
 De kip
 De beer
 De koekoek

geluiden.

De bakker
 De visscher
 De kok
 De schipper
 De apotheker
 De klok
 De muis
 Het varken
 De duif
 De wesp
 De musch
 Het sijsje
 Het schaap
 De nachtegaal
 De kwartel
 De gans

geluiden.

Verdeel de volgende werkwoorden in lettergrepen,
 en in stam en uitgang.

loopen	loo-pen	loop-en
schrijven		
werken	eten	turen
schuren	zaaien	slapen

schuren	knikkeren	tikken
dansen	vallen	spelen
lezen	drinken	spellen
kluiven	zitten	spelden
praten	schudden	babbelen
winnen	zuchten	metselen
winden	kuchen	wegen
spitten	tellen	twisten
graven	poetsen	droomen
vreezen	rusten	komen
blozen	hoesten	zuigen
vriezen	hoeden	laden
branden	beschermen	laten
schellen	wennen	bedelen
schelden	wenden	planten

37.

Schrijf van de werkwoorden van oef. 36 de drie personen op, b. v.: ik loop; gij loopt; het paard (het) loopt.

38.

Schrijf de tusschen haakjes geplaatste werkwoorden in den vereischten vorm.

Als het hard (waaien), (slapen) ik altijd vast. —

Geduld (overwinnen) alles. — De schipper (winden) het anker op, vóórdat hij (wegvaren). — Als de meester wat (vragen), (antwoorden) ik nooit vóór mijn beurt. — Wie vóór zijn beurt (antwoorden), (verstoren) de orde. — Ik (wachten), tot de meester de vraag tot mij (richten.) — Ik (lachen) nooit om een ongelukkige. — Als ik langzaam (schrijven), (vorderen) ik het snelst. — Als Moeder mij een raadsel (opgeven) en ik het niet spoedig (raden), dan (zeggen) zij: als gij maar goed (verzinnen), dan (vinden) gij het wel. En als ik dien raad (volgen), dan (vinden) ik het doorgaans. — De visscher (visschen) met een net, maar ik (visschen) met een hengel. — De boer (spannen) de paarden voor den ploeg. — Wie te dicht bij het vuur komt, (branden) zich licht. Ik (branden) mij niet gaarne, en (blijven) dus van het vuur. — Vóórdat mijn zuster het goed (naaien), (spelden) zij het in elkaar. — Wat gij ons (vertellen), (gelooven) ik niet. — De koopman (verzenden) zijn goederen met den spoortrein. — Ik (rijden) liever in een koets, dan in den spoorwagen. — Als de kachel (branden), (braden) Moeder het vleesch. — Wie een dier (plagen), (toonon) een slecht hart. — Als ik uit aardigheid met mijn broertje (stoeien), (denken) mijn kleine zusje, dat ik met hem (vechten); dan (zeggen) zij: zoet, niet vechten. — Ik (leggen)

mijn boeken weg, als ik uit de school kom. — (Kopen) gij wel eens appelen bij die vrouw? — Ik (lusten) gaarne rijpe appelen. — Als de schoenmaker mijn schoenen (verstellen), (poetsen) hij ze te gelijk. — Anders (poetsen) ik ze elken morgen. — Al (schelden) die jongen mij uit, ik (schelden) niet terug; ik (houden) niet van ruzie, en als ik (zwijgen), dan (houden) hij het spoedigst op. — Als ik kwaad (doen), (verbieden) Moeder mij. — Ik (gewennen) mij aan vroeg opstaan. — De herder (hoeden) de schapen. — Als ik in mijn vinger (snijden), (bloeden) mijn vinger. — Het rozeboompje in onzen tuin (bloeien) reeds. — De zon (drijven) de blaadjes uit de knopjes en de malsche regen (verfrisschen) ze. — In het voorjaar (worden) alles in de natuur even schoon. — De lente (geven) ons bloemen, de herfst (verschaffen) ons vruchten.

39.

Om in te vullen:

De boer	den akker.
Ik	in een ledekant.
Mijn zusje	in de wieg.
Gij	in de school.
De koetsier	de paarden.
De koetsier	met de zweep.

Gij	den wind in den schoorsteen.
De wind	door de boomen.
Ik	met mijn broertjes.
Ik	graag aardbeien.
Mijn vader	een sigaar.
De hagel	tegen de ruiten.
De kachel	's winters hard.
Gij	niet altijd netjes.
De smid	het ijzer.
De maan	's nachts.
De matroos	de zeilen op.
De matroos	het anker op.
Ik	het spel en gij het.
Onze poes	muizen.
Wanneer	de lente?
Ik	een leugenaar niet.
Waar	de burgemeester?
	gij uw kleeren zindelijk?

40.

Om in te vullen:

schilt aardappelen.
 schil peren.
 fluit een deuntje.
 opent de deur.

verlicht den nacht.
 blaas op den horen.
 scheld den jongen.
 schelt bij onzen buurman.
 scheldt mijn zusje.
 vind een cent.
 raast in den ketel.
 drinkt koffie.
 eet een boterham.
 wind het vliegertouw op.
 wint veel geld.
 schuurt den ketel.
 roept haar kiekens.
 wed om vijf gulden.
 windt het horloge op.

Als slaap, hoor niets.

Waarom brandt zoo hard?

verbrand een papiertje.

Eerst staat voor de deur, en dan treedt binnen.

Hoort niet, dat het verbied?

41.

Dicteeren :

Als het malsche gras de weide bedekt, drijft de boer de koeien uit den stal. Het mufte hooi smaakt niet

lekker meer, en het vee verlangt naar het frissche groen. Daarom draaft het naar het land, en begint terstond te grazen. Het jonge kalf springt en dartelt, en denkt nog niet aan eten. De herder blaast op zijn horen en verzamelt de schapen. De hond vergezelt hem, als hij zich met de kudde naar de heide spoedt. Daar bewaakt hij de schapen en zorgt, dat geen zich van den troep verwijdert. En als er een wolf nadert, dan is hij op zijn post. Dit is zeer goed, want als de wolf een lammetje grijpt, vermoordt en verslindt hij het, als hij kan. Ik houd veel van het schaap; ik vind het een lief dier, dat ons daarenboven nog voordeel geeft. Weet gij, wat het schaap ons verschaft? Het geblaas der schapen hoor ik niet gaarne. Vindt gij het niet een onaangenaam geluid? Maar de herder hoort het niet meer; hij gewent er aan en vindt er niets leelijks in. Hij speelt een deuntje op zijn horen en als de kudde rustig graast, rust hij ook een weinig op het gras uit. De hond loopt terwijl overal rond, en houdt zijn ooren en oogen goed open. Een herder heeft een vervelend leven, dat ik hem niet benijd. Alleen heeft hij het voordeel, dat hij steeds versche lucht inademt. Wie in een fabriek werkt, ondervindt dikwijls, dat bedorven lucht de gezondheid schaadt. Begrijpt gij nu, waarom uw moeder dikwijls

ramen en deuren opent? Daardoor ververscht zij de lucht in haar woning en bewaart u voor ongesteldheid.

42.

Schrijf de drie personen in het meervoud op van de werkwoorden in oef. N°. 36:

b. v.: wij loopen; gij loopt; de paarden (zij) loopen.

43.

Breng de zinnen uit oef. N°. 39 in het meervoud over.

b. v.: De boeren de akkers.

44.

Maak zinnen, waarin een vorm voorkomt van de werkwoorden uit oef. N°. 36 en van:

ontloopen	overschrijven
verwerken	afkluiven
doorlezen	bezaaien
verdrinken	opschudden
voorspellen	verslapen
voorspelden	overwinnen
optellen	begraven
nawegen	opzuigen
oplaten	uitschelden
bepplanten	aanwennen.

met afwisseling van persoon en getal, b. v.:

- 1° p. e. Ik loop elken dag naar de stad.
 2° p. e. Gij schrijft mooier dan uw zusje.
 3° p. e. Als mijn vader niet werkt, verdient hij geen geld.
 1° p. m. Wij schuren den ketel.
 2° p. m. Gij schaaft een plank.
 3° p. m. Zij dansen van blijdschap.
 1° p. e. Ik lees in mijn prentenboek, enz.

45.

Dicteeren:

Wie zijn tijd niet goed besteedt, maakt geen vorde-
 ringen. Wilt gij in de wereld vooruitkomen, dan be-
 hoort gij een goed gebruik te maken van den tijd
 uwer jeugd. Uw ouders geven u, wat gij behoeft;
 zij zorgen voor voedsel en kleeding en stellen u in
 de gelegenheid, alles te leeren wat gij weten moet.
 Zij verwachten dat gij al dit goede op prijs stelt en
 door een goed gedrag uw dankbaarheid hiervoor toont.
 Ik hoop, dat zij zich hierin niet vergissen en gij hen
 niet teleurstelt. Ik verzeker u, wie zijn ouders be-
 mint en gehoorzaamt, bevindt er zich wel bij. — Wie
 zich een slechte gewoonte aanwent, heeft later veel
 moeite, die weer af te wennen, hoeveel moeite hij
 hiervoor aanwendt. — Als ik 's morgens te bed lig, en

de zon zie schijnen, sta ik op, wasch ik hoofd en handen, kleed ik mij netjes aan en eet ik mijn boterham. Zoolang ik mij niet gewasschen heb, lust ik geen eten. Ik ken jongens, die wel eens vergeten, zich behoorlijk te wasschen. Kent gij hen ook? Gij behoort er immers niet toe? — Ik houd niet van kinderen, die onder het spelen telkens twisten. — Als de jager op de jacht gaat, laat hij zijn geweer niet thuis. Zoodra hij in het veld komt, laadt hij zijn geweer en houdt zich gereed om te schieten, als zich een haasje vertoont. Hij past wel op, dat hij zich zelf met zijn wapen niet wondt. — Wij branden olie in de lampen steenkolen in de kachel. In de straatlantaarns brandt gas. Een gasvlam verlicht beter dan een kaars. Ik wed, dat de menschen over honderd jaren nog beter licht branden. Als wij plotseling uit de duisternis in het licht komen, verblindt het licht soms onze oogen. Zonder het juist te weten, sluiten wij ze dan.

O. B. 668 1911

te hard zingen enz. enz). Misschien heeft men dit achterwege gelaten om het boek niet te kostbaar te maken. De prijs f 2.25, is volstrekt niet duur, als men in aanmerking neemt, wat daarvoor wordt gegeven. De uitgeverfirma J. Muusses & Co. te Purmerende heeft eer van haar werk — het boek ziet er keurig netjes en smaaklijk uit.

W. F. G. NICOLAI.

(*Caecilia*, 1 April 1881).

De heer V. d. H. te V. bovenstaand werkje besprekende in *De Wekker* van 27 October 1880, zegt na enkele op- en aanmerkingen, het volgende:

„Na deze op- en aanmerkingen aarzel ik niet het werk van den heer G. met nadruk aan te bevelen. Mij is op 't oogenblik geen werk bekend, waarin de theorie der muziek zóó eenvoudig, zóó geleidelijk en zóó duidelijk wordt meegedeeld.

Voor al het kweekelingen en hulponderwijzers zullen met dit werk gebaat zijn, heel wat meer dan met het alom bekende vragenboek van Lobe, dat nog zeer veel gebruikt wordt.

Want ik wil de verdiensten van „Schoolgezang” op dit terrein vrij wat hooger aanslaan, dan op dat van schoolonderwijs. Zeker, die de methode van den heer G. in de eerste twaalf hoofdstukken uitsluitend gevolgd, invoert, zoo hem de vingerwijzingen aanstaan, zal daarmee degelijk onderwijs kunnen geven; ook hij, die liever een notenbalk op bord heeft, zal met den gang in die lessen aangegeven, zijn voordeel doen. Ook kunnen de oefeningen in de volgende 44 hoofdstukken uitmuntende diensten aan 't zangonderwijs bewijzen; de schrijver heeft zelfs vele liederen en daaronder enkele lieve canons (No. 45, 47, 56, 67) als oefeningen in 't treffen van tertsen, kwarten, kwinten enz — de schrijver speelt nog kwarten, kwinten — tusschen den tekst geplaatst... doch die tekst zelf op de lagere school te brengen, dat zal wel 't ideaal van het onderwijs in den zang op de lagere school zijn. En daarom beveel ik dien in de eerste plaats ter bestudeering aan bij jeugdige onderwijzers. Ze vinden hier alles wat ze noodig hebben te weten zoo aanschouwelijk voorgesteld, dat ze, met goeden wil, het werk zonder andere leiding, kunnen aanvatten. Ik zou durven beweren, indien iemand met Gedikings Schoolgezang niet een helder inzicht in de beginselen der muzikaleer opdoet, hij zal het dan nergens elders vinden.

Ten slotte zij den uitgever hulde gebracht voor 't nette uiterlijk waarin hij 't werk aflevert. Ik heb wel eens gehoord dat de schoonheid van een boek het gebruik in den weg staat. Voor „Schoolzang” hoop ik het tegenovergestelde. Het goede papier, de keurige druk en de linnen band met vergulden rugtitel mogen zoovele aanbevelingen zijn tot een ruime verspreiding van dit inderdaad degelijke boek.”

Bij de Uitgevers dezès zijn mede verschenen :

LEESBOEKEN VOOR DE LAGERE SCHOOL.

Eerste Serie.

W. F. OOSTVEEN, **Ons eerste boek.** 3e dr. Met plaatjes. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Een trapje hooger.** 3e dr. Met pl. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Hoe bevalt u dit?** 3e dr. Met pl. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Weer wat nieuws!** 3^e druk. . *f* 0.25

W. F. OOSTVEEN, **Wie leest er mee?** 4^e druk. . . *f* 0.25

W. F. OOSTVEEN, **Leest prettig!** 6^e druk. . . . *f* 0.25

W. F. OOSTVEEN, **Veel genoeg!** 5^e druk. . . *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **In 't hoekje v. d. haard.** 4^e dr. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Uit de Portefeuille.** 2^e druk. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Eind goed, al goed.** 2^e druk. *f* 0.30

Nieuwe Serie.

W. F. OOSTVEEN, **Ons eerste boek.** Met pl. 2^e dr. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Een trapje hooger.** Met pl. 2^e dr. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Hoe bevalt u dit?** Met pl. 2^e dr. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Weer wat nieuws!** Met plaatjes. *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Wie leest er mee?** *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN, **Leest Prettig!** *f* 0.30

W. F. OOSTVEEN **Veel Genoegen!** *f* 0.30

